

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СВИНАРСТВА І АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор
Інституту свинарства і АПВ НААН,
доктор с.-г. наук, професор
Олександр ЦЕРЕНЮК

« 17 » грудня 2025 р.

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО КОМІСІЮ З ПИТАНЬ БІОЕТИКИ
ІНСТИТУТ СВИНАРСТВА І АГРОПРОМИСЛОВОГО
ВИРОБНИЦТВА**

Полтава - 2025

1. Загальні положення

1.1. Положення про Комісію з питань біоетики (далі - Комісія) Інституту свинарства і агропромислового виробництва НААН (далі - Інститут) розроблено з метою встановлення основних вимог щодо організації роботи Комісії з питань біоетики та її функціонування, що повинно забезпечити виконання норм щодо гуманного поводження з лабораторними та сільськогосподарськими тваринами та їх раціонального використання в Інституті. Комісія з питань біоетики створена для контролю та аналізу роботи з лабораторними та сільськогосподарськими тваринами на предмет дотримання норм щодо гуманного поводження з ними та їх раціонального використання з експериментальною або іншою метою.

1.2. Комісія діє в рамках Статуту Інституту, керується Конституцією та Законом України №3447-IV від 21.02.2006 року із усіма змінами та доповненнями «Про захист тварин від жорстокого поводження», актами Президента України та Кабінету Міністрів України, рекомендаціями ЮНЕСКО, Всесвітньої організації охорони здоров'я та інших організацій системи ООН і Ради Європи, Європейською конвенцією щодо захисту хребетних тварин, які використовуються в експериментальних та інших наукових цілях, Директивою 2010/63/ЄС про захист тварин, що використовуються для наукових цілей, іншими нормативно-правовими актами, Положенням про поводження з тваринами в Інституті свинарства і агропромислового виробництва, а також цим Положенням.

1.3. Рішення та рекомендації Комісії розповсюджуються на всі структурні підрозділи Інституту, в яких проводиться експериментальна робота із використанням лабораторних та сільськогосподарських тварин в наукових дослідженнях.

1.4. Виконання Комісією своїх функцій забезпечується адміністрацією Інституту шляхом надання доступу до відповідних матеріалів та інспектування тварин і умов їх утримання.

2. Склад і структура Комісії

2.1. Персональний склад Комісії з питань біоетики та його голова призначаються наказом директора Інституту терміном на 5 років. Кожні 5 років одна третина складу Комісії підлягає ротації. Зміни до персонального складу Комісії вносяться головою за погодженням з директором Інституту.

2.2. До складу Комісії входить не менше 5 осіб, які володіють необхідним досвідом і кваліфікацією для оцінки етичних та морально-правових принципів щодо проведення наукових досліджень, мають достатній досвід науково-дослідної роботи, обізнані з міжнародною практикою захисту тварин від жорсткого поводження. Бажано мати рівне представництво обох статей. У складі Комісії обов'язково повинні бути: лікар ветеринарної медицини з досвідом

роботи з лабораторними тваринами, науковий співробітник, що має тривалий досвід роботи з лабораторними тваринами, співробітник Інституту, який безпосередньо не приймає участь в наукових дослідженнях.

2.3. Комісія утворюється в складі голови, заступника, секретаря та членів, які беруть участь у її роботі на громадських засадах. Організаційно-технічне забезпечення діяльності Комісії здійснює Інститут.

2.4. Рішення комісії мають рекомендаційний характер.

3. Функції та компетенції Комісії

3.1. Комісія має право вирішувати питання, пов'язані з проведенням в Інституті всіх видів робіт з тваринами стосовно гуманного поводження з ними та їх раціонального використання.

3.2. До компетенції Комісії входять:

- контроль та оцінка наукових програм щодо роботи з тваринами та їх гуманного утримання та використання;
- інспекція приміщень, в яких здійснюються роботи з тваринами в Інституті;
- оцінка відповідності ступеню підготовки персоналу, що працює з тваринами, всім процедурам, які виконуються;
- розгляд проблем, пов'язаних з доглядом та використанням тварин.

3.3. Комісія може не рекомендувати до затвердження методичною та Вченою радою Інституту планів і звітів, якщо в процесі їх експертизи встановлено порушення принципів гуманного поводження з тваринами або використання неадекватних методів досліджень.

3.4. Комісія має право рекомендувати внесення змін та/чи доповнень до робочих програм експериментальних досліджень з метою попередження можливого ризику для експериментальних тварин.

3.5. Комісія має право рекомендувати призупинення або припинення роботи з тваринами у випадку суттєвого порушення норм гуманного поводження з ними.

3.6. Комісія зобов'язана здійснювати незалежну експертизу наукових праць, які містять дослідження проведені на тваринах, та за результатами розгляду приймати наступні рішення:

- давати позитивний висновок про біоетичну експертизу;
- вимагати внесення змін та (чи) доповнень, необхідних для затвердження позитивного висновку біоетичної експертизи;
- давати негативний висновок про біоетичну експертизу.

3.7. Комісія дозволяє експерименти на тваринах, якщо є достатні підстави сподіватися на одержання нових наукових знань, поліпшення здоров'я людини і тварин, збереження живої природи, є вкрай необхідними для підготовки фахівців,

та не становлять загрози для здоров'я людини.

4. Регламент роботи Комісії

4.1. Формою роботи Комісії є засідання.

4.2. Засідання проводяться з періодичністю та у форматі визначеному стандартною операційною процедурою. Дата і порядок денний засідань визначаються Головою Комісії чи заступником. За умов обмежувальних заходів, пов'язаних з форс-мажорними обставинами, засідання можуть проводитися в дистанційному режимі.

4.3. Порядок денний засідання Комісії визначається головою Комісії з урахуванням пропозицій членів Комісії.

4.4. Рішення Комісії приймаються відкритим голосуванням простою більшістю голосів членів Комісії, а за необхідності - таємним. Засідання Комісії є правомочним за наявності більше половини складу Комісії.

4.5. Результати роботи Комісії оформляються як протоколи засідань і зберігаються в архіві.

4.6. Для отримання висновку Комісії з біоетики при плануванні наукових досліджень необхідно надати голові комісії заяву щодо проведення експертизи. Комісія розглядає заявки на роботу з лабораторними тваринами, представлені керівниками досліджень, протягом одного місяця після їх реєстрації секретарем Комісії. До неї додається робоча програма досліджень. Один із членів комісії детально ознайомлюється із заявкою на роботу з лабораторними тваринами й доповідає про результати на засіданні Комісії. Члени Комісії вносять свої пропозиції чи зауваження. Член Комісії, який може бути в числі виконавців дослідження, має заздалегідь декларувати наявність конфлікту інтересів перед початком розгляду питання. За необхідності, участь в засіданні Комісії беруть відповідальні виконавці чи консультанти з питання, яке розглядається.

4.7. Інспектування використання тварин в наукових дослідженнях за затвердженою Комісією заявкою проводиться не рідше одного разу на 3 місяці. Інспекція проводиться не менше, ніж двома членами комісії, включаючи відповідального експерта. За результатами інспектування складається акт, який підписують члени перевірки.

4.8. Для отримання висновку Комісії з біоетики при завершенні наукових досліджень необхідно надати голові комісії наступні документи:

- заяву щодо проведення експертизи завершених наукових досліджень;
- результати дослідження, оформлені у вигляді звіту про науково-дослідну роботу, дисертаційну роботу чи рукопису наукової праці. Комісія розглядає заявки на експертизу завершених наукових досліджень з лабораторними

тваринами, представлені керівниками досліджень, протягом двох тижнів після їх реєстрації секретарем Комісії.

4.9. Під час експертизи завершених наукових досліджень голова Комісії призначає 2-х експертів з числа членів Комісії з біоетики, які повинні надати висновок щодо відповідності проведеного дослідження чинному законодавству та міжнародним стандартам. Член Комісії, який може бути в числі виконавців дослідження, має заздалегідь декларувати наявність конфлікту інтересів перед початком розгляду питання. За необхідності, участь в засіданні Комісії беруть відповідальні виконавці чи консультанти з питання, яке розглядається. Після розгляду наданих матеріалів щодо завершеного наукового дослідження експерти виносять на загальне засіданні Комісії пропозиції щодо відповідності дослідження вимогам біоетики. На засіданні має бути присутнім керівник чи відповідальний виконавець наукового дослідження (для науково-дослідних робіт), здобувач наукового ступеню разом із керівником або консультантом (для дисертаційних досліджень), автор (-и) статті.

4.10. За результатами розгляду матеріалів на засіданні Комісії з біоетики готується висновок щодо дотримання вимог при проведенні наукового дослідження при його завершенні. Висновок, у формі витягу з протоколу засідання Комісії з біоетики, затверджує директор Інституту. Висновок надається виконавцю не пізніше 1 тижня після засідання комісії.

5. Заключні положення

5.1. При необхідності внесення змін та доповнень в дане Положення вони розглядаються та схвалюються на засіданні Комісії та затверджуються директором Інституту.

5.2. Рішення засідань та звіти Комісії доводяться до відома керівників лабораторій, в яких виконуються роботи з тваринами, та, за необхідності, представляються адміністрації Інституту.

5.3. У випадку припинення виконання робіт з тваринами в Інституті, наказом директора Інституту здійснюється розпуск Комісії.

5.4. В разі необхідності до складу комісії можуть бути введені тимчасово або на постійній основі особи, що працюють в інших наукових установах, закладах вищої освіти або громадських організаціях.

Положення про Комісію з біоетики Інституту свинарства і агропромислового виробництва НААН розглянуто та затверджено на Вченій раді Інституту, протокол № 16 від 16 грудня 2025 року.